

Радомир Путник

ВЕНИЈАМИНОВ КРСТ

Апокриф за радио

РАДОМИР ПУТНИК рођен је у Оџацима 1946. Дипломирао драматургију на Академији за позориште, филм, радио и телевизију. Радни век провео највећим делом у Телевизији Београд, као драматург, уредник и главни уредник Уметничког програма. Био је директор Дrame у Народном позоришту, позоришни критичар “Политике” и главни уредник “Сцене”. Професор на Филмској школи Дунав филма.

Објавио је петнаест књига поезије, прозе и драматуршко-театролошких огледа.

Аутор је петнаест драма извођених на радију, на позоришним сценама и телевизији.

Написао ТВ серију *Крај династије Обреновић*. Приредио *Избране драме I и II* Александра Поповића, *Анџиологију савремене монодраме* и *Анџиологију ТВ драме 5*.

Радомир ПУТНИК

ВЕНИЈАМИНОВ КРСТ

Апокриф за радио

ЛИЦА:

РУВИМ, пророк

ИСАХАР, његов ученик

ЛИЈА, његова жена

ВЕНИЈАМИН

-
- РУВИМ: Не знам, заиста не знам куд су нестали. А лепо сам им рекао да буду ту, да се не губе. Лија је чудна жена, њу још увек не могу да разумем иако смо толико година заједно, али Исахара морам да усмерим. Треба с њим бити пажљив, он сада учи. Не смем да дозволим да га Лија поквари, она је врло рационална. Да, да, не смем јој дозволити да васпитава младића.
(Пауза, бајџ корака)
Чујем кораке. Мислим да је он. Исахаре, сине, где си?
(Корац се приближавају)
- ИСАХАР: Ту сам, мајсторе.
- РУВИМ: *(За себе)*
Да ли да га питам, да ли ће одговорити како треба?
(Гласно)
Зашто се окупила она маса света?
- ИСАХАР: Чекају, мајсторе.
- РУВИМ: *(За себе)*
Добро је.
(Гласно)
А кога чекају, дете?
- ИСАХАР: Чекају Исуса.
- РУВИМ: Ког Исуса, сине?
- ИСАХАР: Исуса Назарећанина, мајсторе.
- РУВИМ: Да, да, сад се сећам. Најавио сам Исусов долазак у пола шест.
- ИСАХАР: Тако је, мајсторе.
- РУВИМ: Па зашто су људи дошли тако рано? Још нема ни пет.
- ИСАХАР: Има, мајсторе. Тачно је пет.
- РУВИМ: Добро, али то значи да још пола сата треба да стоје на сунцу.
- ИСАХАР: Ако, мајсторе. Народ је навикао да чека. Народ има времена. Видите, ја мислим да су ти људи дошли тако рано да би се прилагодили околини, да би се на њу привикли, да би се стопили с њом. Тек ће онда, када постану део ње, несметано моћи да уживају посматрајући Исусов долазак и све што следи.

- РУВИМ: Не разумем те.
- ИСАХАР: Пазите! Када се људи стопе с околином, са стварима, њихова пажња неће више бити обузета ситним детаљима; рецимо дрвећем, птицама, џепарошима или једни другима, јер то ће посматрати све док Исус не дође.
- РУВИМ: Имаш право, сине! Сада те разумем. Али то је, видиш, цинично.
- ИСАХАР: Е па, мајсторе, свет је свет, свет воли спектакле, па то му је. Свет ужива у представама. “Хлеба и игара”.
- РУВИМ: То је садизам! Уживати у распињању човека! То је страшно! Незамисливо!
- ИСАХАР: Мајсторе, немојте да вас ја учим. Ви сте већ озбиљан старији човек, ви треба то већ одавно да знате. Зар вам искуство не говори да народ у свему види само забаву?
- РУВИМ: Али проћи ће сам Исус, носиће крст, он ће отићи да би се жртвовао, да би се жртвовао и за ту руљу која чека његове муке! А они ништа!
- ЛИЈА: Већ читав минут слушавам како се замлађујете. Зар ти Рувиме не схваташ глупости које говориш? Залуђујеш овог јадног младића. Хајде кући Рувиме. Спремила сам за вечеру јагњеће печење и црно вино.
- РУВИМ: Не сметај, жено. Ово је важније од свих печења. Да ли видиш ону руљу тамо?
- ЛИЈА: Не видим.
- РУВИМ: Ти се правиш да не видиш. Они људи тамо чекају као звери да потече Исусова крв.
- ЛИЈА: Чија крв?
- РУВИМ: Исусова.
- ЛИЈА: Ког Исуса?
- РУВИМ: Исуса Назарећанина.
- ЛИЈА: Ти си, човече мој, или пијан или луд. Рекао си две глупости. Тамо нема људи. Затим: како неко ко не постоји може да чека некога ко је распет пре много, много векова? Постајеш сенилан.
- ИСАХАР: Али тамо људи чекају.
- ЛИЈА: И ти си луд.
- ИСАХАР: Али, зар не видите?
- ЛИЈА: Где, шта, кога?

ИСАХАР: Тамо, код оне групе дрвећа.
ЛИЈА: Нема тамо никога.
ИСАХАР: Али, ја видим! Верујте ми! Молим вас, ја заиста видим људе!
ЛИЈА: Идем да погледам. Можда тамо заиста неког има. Али ако нема никог, тешко вама!

Кораци који се удаљавају.

РУВИМ: Јеси ли видео? Моја жена ми не верује. Каже да тамо не види никога. Да ли ти видиш?

ИСАХАР: Па...

РУВИМ: Значи ти сумњаш, не верујеш мени, своме учитељу? Верујеш жени због које је човек истеран из раја?!

(Тужно)

Видим, сине мој, ти си посумњао и у Бога и у мене. Онда иди. Нема потребе да остајеш.

ИСАХАР: Мајсторе, учинило ми се да тамо нема никога. У ствари, погледао сам у погрешном правцу. Верујте ми, учитељу, ни тренутка нисам посумњао. Ето, сада видим сасвим јасно. И ваша жена је у групи људи. Разговара. Зар је не видите?

РУВИМ: *(За себе)*

Куда ли он то гледа? Зар тамо има некога? Мали лаже. Биће добар. Већ сада је убедљив.

(Гласно)

Да, да, видим је. Има врло много људи. Дакле сине, шта мислиш? Они људи чекају страشان чин. Они једном Богу не верују на реч.

ИСАХАР: Неповерљиви су. Варали су их често.

РУВИМ: У питању је Бог.

ИСАХАР: То не мења ствар. У сваком случају, Исусово божанско порекло је дискутабилно питање.

РУВИМ: Али ако људи не верују Исусу као богу, како ће онда веровати мени као пророку?

ИСАХАР: Да ли ће вам уопште веровати? И зашто би вам веровали?

РУВИМ: Како зашто?! А спасење после смрти? А пакао и рај? А вечито блаженство и вечити огањ? А срећа, душевна срећа због поседовања телесног и духовног савршенства за живота у сазнавању Бога и његове истине? Зар и ти сумњаш?

- ИСАХАР: Мајсторе, будите прагматични. Водите рачуна о дијалектичким променама. Брините о кружењу материје и енергије! То је оно што тек треба проучити. Ту је наша перспектива.
- РУВИМ: Чини ми се да смо већ разговарали о томе.
- ИСАХАР: Те ствари не смеју да се забораве. Неопходно је потребно да их знамо и корисно применимо.
- РУВИМ: *(Сенилно)*
Код кога ти учиш занат? Видим да ти је мајстор дао добре премисе.
- ИСАХАР: Пола сам самоук, а пола ваш ученик. Пола је самонаука, само не знам која половина.
(Музика која сивара наговештај нечијеџ доласка)
Неко свира. Мирно је, као да се ништа не догађа.
- РУВИМ: *(Прене се)*
Чекај, ја сам убеђен да је Исус прошао пре много, много година!
- ИСАХАР: Ко то зна!
- РУВИМ: Али то је, мислим, сасвим тачно.
- ИСАХАР: Можда, ко зна!
- РУВИМ: Али, ако је Исус одавно прошао, како ће онда да прође и данас?
- ИСАХАР: Историја се понавља.
- РУВИМ: Немогуће! Посреди је нека грешка!
- ИСАХАР: Стрпите се, мајсторе. Видећемо већ.
- РУВИМ: Али сигуран сам да је прошао.
- ИСАХАР: Не будите ситничар. Ако дође питаћемо га већ.
- РУВИМ: Ипак сумњам.
(Пауза. Губећи се, уморно, расејано)
Шта ради она гомила тамо? Аха, знам, чекају Исуса. Да, да, Исуса.
(Музика)
- ИСАХАР: Ено неко иде.
- ЛИЈА: Ја сам. Обојица лажете. Тамо нема никога. Само дрвеће.
- РУВИМ: Вараш се, жено. Како нема?! Зар нас двојица лажемо?
- ЛИЈА: Свакако!

- РУВИМ: Зар немаш поверења у човека с којим си провела цео свој век?
- ЛИЈА: Баш зато што те познајем добро, не верујем ти. Знам колики си лажов.
- РУВИМ: Ако не верујеш мени, онда мораш веровати овоме младићу. Он је искрен и поштен.
- ЛИЈА: Да, видим да би и оца продао ако би то захтевала ситуација. Из очију му се види колики је полтрон.
- ИСАХАР: Заиста не разумем шта ова жена говори. Може се гледати очима, то је у реду, али из очију се никако не може видети. Зар није тако, мајсторе?
- РУВИМ: Сасвим си у праву.
- ИСАХАР: Видите, госпођо, ваш муж, једини живи пророк, даје ми за право.
- ЛИЈА: Једини живи лупеж, мислио си да кажеш.
- ВЕНИЈАМИН: Мир, молим за мир; молим за пут. Пустите ме да прођем, чека ме судњи час.
- ИСАХАР: Ко си ти? Стани мало! Куда ћеш? Шта ће ти крст? Куда га носиш?
- ВЕНИЈАМИН: Носим! Шта те се тиче!
(Пауза)
Тежак је, ђаво да га носи!
(Пауза)
Да вас питам нешто. Да ли је далеко до Голготе?
- ИСАХАР: А шта ће теби Голгота?
- ВЕНИЈАМИН: Тамо треба да ме распну.
- РУВИМ: Да, да, тамо су распели Исуса Христа.
- ВЕНИЈАМИН: Нису. Сада сам пошао да ме распну.
- РУВИМ: Немогућно! Исус је распет пре много, много година. Не може то два пута да се догоди.
- ВЕНИЈАМИН: Нисам сигуран да се то већ догодило. Управо данас треба да ме распну.
- РУВИМ: Зашто тебе?
- ВЕНИЈАМИН: Ја сам Исус.
- РУВИМ: Али ти не можеш да будеш Исус.

ВЕНИЈАМИН: Чекај чича, објасни ти мени зашто ја не могу да будем Исус.

РУВИМ: *(Несиџурно)*
Па, Исус није тако изгледао.

ВЕНИЈАМИН: Откуда знаш?

РУВИМ: Па тако, знам.

ВЕНИЈАМИН: Дај ти мени неки позитиван доказ.

РУВИМ: Докажи ти да си Исус.

ВЕНИЈАМИН: Ето, имам браду, имам крст, пошао сам на Голготу да ме распну. То су три доказа.

РУВИМ: Не хули, не банализуј ствари. Браду може имати свако, крст носим на врату и ја, распињу ме жена и деца – па опет нисам Исус. Дај ти мени унутрашњи доказ да си Исус.

ВЕНИЈАМИН: Ево вам моје исправе. Читајте.

ИСАХАР: *(Чииа)*
Исус Назарећанин Венијамин. Име одговара, али има једно више.

РУВИМ: Аха, видиш да си Венијамин, а не Исус. Ако си Исус, онда ниси и Венијамин.

ВЕНИЈАМИН: Све ћу да вам објасним. Зовем се Венијамин, али сви знају да сам распет као Исус Христос. Као такав познат сам широм света и није сада резон да ме распну као Венијамина. Биће уверљивије и историјски тачније ако умрем као Исус. Уосталом, моје друго име је Исус, дакле, све се слаже.

ИСАХАР: *(Поколебан)*
Мајсторе, можда је он заиста Исус.

РУВИМ: Не, не и не! Ти, младићу, ниси Исус!

ИСАХАР: Чекајте мајсторе! Не будите тако тврдоглави, зар не видите и сами?! Има личну карту, носи крст на леђима, има браду, иде да га распну... Ја мислим да су то довољни докази идентитета.

РУВИМ: То је немогућно! Исус је страдао пре много, много година, распињање не може да се понови, то у Библији није предвиђено. Питај моју жену. Лија, овај младић каже да је он Исус и да је пошао да га распну.

ВЕНИЈАМИН: Јесте. Ја сам Исус.

- ЛИЈА: Ипак сте пијани, Бог вас убио. Све из куће си попио, стари несрећниче, баздиш на ракијетину, а овај момак...
- ВЕНИЈАМИН: Али госпођо, ја сам Исус!
- ЛИЈА: Лепо друштво си нашао, момче! Стојиш с пијаницама и пропалицама. Читаво поподне ме лажу. Треба да те буде срамота! Млад човек па такав! Шта ћеш тек да радиш кад будеш матор ко ова цукела! А ти барабо шегртска, вуци ми се с очију!
- ВЕНИЈАМИН: Госпођо! Дозволите! Господа и ја доиста нисмо пијани! Ми разговарамо о питањима која муче историчаре и научнике стотинама година. Ја сам Исус и управо сам кренуо на Голготу. Оно, некада што су ме распели догодило се по вољи мога оца, ја ту заправо нисам ни знао о чему се ради, тек сам касније, на крсту, схватио шта се збило. Међутим, ствар је сада сазрела, више нема одлагања, ја сам добровољно пошао да се жртвујем за општу ствар, за све људе.
- ЛИЈА: Добро, можда ти и ниси пијан као ова двојица, али си у том случају луд!
- ВЕНИЈАМИН: Господо, ја сам при чистој свести, потпуно сам свестан свега што говорим. Али, можда жена има право, можда сте вас двојица пијани.
- РУВИМ: Исахаре, видиш ли оно што ја видим?
- ИСАХАР: Да, видим; и чујем, што је још горе.
- РУВИМ: Колико нас је тренутно овде?
- ИСАХАР: Четворо, не рачунајући крст.
- РУВИМ: Врло добро. А колико њих од нас присутних не вређа друге?
- ИСАХАР: Мало.
- РУВИМ: Колико мало?
- ИСАХАР: Двојица
- РУВИМ: Двојица или двоје?
- ИСАХАР: Двојица, мајсторе.
- РУВИМ: Ко су та двојица?
- ИСАХАР: Ви и ја.

- РУВИМ: Врло добро. Дакле, да резимирамо. Један човек с крстом на леђима, о коме ништа поуздано не знамо, и једна жена, нажалост, моја жена која није у стању да схвати величину тренутка и која све што се догађа своди на елементарно покушавајући да женском логиком поједностави апстрактно, као да су се удружили у вређању нас који покушавамо да дамо општу платформу за решење првог хришћанског проблема.
- ЛИЈА: Ајој, шта све он рече! Јеси ли га ти разумео?
- ВЕНИЈАМИН: Па, не баш сасвим, али видим да он мени не верује.
- ЛИЈА: Он је демагог!
- ВЕНИЈАМИН: Па, више не знам шта да кажем. Он ме је збунио.
- ЛИЈА: Можда човек жури, пустите га да иде својим послом.
- ВЕНИЈАМИН: Не журим баш много. Имам још мало времена.
- ЛИЈА: Онда немојте ви да задржавате њих двојицу. То није лепо. Ако хоћете да се распнете чините то. Али не ометајте друге. Имају они своја посла.
- ВЕНИЈАМИН: Увек то “своја посла”, увек нека “друга посла”. А нико никад не каже која и каква посла. Све је то мистификација! Никад се не заврши разговор, увек постоје нека друга, нека преча посла!
- РУВИМ: Не узбуђујте се бадава. Треба да сачувате нерве, вас ће ускоро да распну.
- ВЕНИЈАМИН: Шта се то вас тиче! Ви чак не верујете да сам ја Исус!
- РУВИМ: Хм. Можда ће да вас распну као погрешног Исуса! Можда ћете тек на крсту да схватите да нисте прави Исус. Била би тада двострука штета за вас.
- ВЕНИЈАМИН: Али претпоставите да сам ја прави Исус!
- РУВИМ: У том случају морали бисте да пожурите. Пола шест је већ одавно прошло.
- ВЕНИЈАМИН: Шта пола шест? Каквих пола шест? Зашто баш пола шест?
- РУВИМ: Ја сам, наиме, прорекао да ће Исус проћи данас у пола шест. Ви сте једини наишли у пола шест, дакле, једино ви можете да будете Исус. Тим пре што Исахар и ја стојимо и чекамо Исуса. Пожурите, маса вас очекује.
- ЛИЈА: Пожурите, очекује вас маса дрвећа. Читава шума!

- ВЕНИЈАМИН: Значи, ако сте ви пророк, онда сам ја Исус?
- РУВИМ: Тако је.
- ВЕНИЈАМИН: Али, ако ви нисте пророк, ако сте ви само пијани, онда ја нисам Исус?
- ЛИЈА: *(Злуро)*
Тако је! Ово друго је тачно!
- ВЕНИЈАМИН: Да ли да верујем овој жени?
- РУВИМ: Зар још ниси научио да жени и политичарима не треба веровати?
- ВЕНИЈАМИН: Мајку му! Сада сте ме збунили. Не знам ко сам! Можда нисам баш нико?!
- ИСАХАР: Не узбуђуј се! Биће да си ти Исус!
- РУВИМ: Јесте, ви сте Исус! Време је да вас распну. Хајде, понесите крст! Помоћи ћу вам до Голготе.
- ВЕНИЈАМИН: Нећу да идем! Нисам сигуран ко сам! И ви сте ми сумњиви! Час причате да сам Исус, а час да нисам.
- РУВИМ: Па ви сте он.
- ВЕНИЈАМИН: Који он?
- РУВИМ: Исус Христос.
- ВЕНИЈАМИН: О, када бих смео да вам верујем!
- ЛИЈА: Не смете! Он је пијан!
- ВЕНИЈАМИН: Ви сте ме скоро потпуно разуверили. Можда ја нисам Исус. Сами сте рекли да је он распет пре много, много година. Ако је то тачно, онда ја нисам Исус, већ сам неко други.
- РУВИМ: Ако нисте Исус, откуда вам тај крст?
- ВЕНИЈАМИН: Носим га од рођења. Испрва је био мали, али колико сам растао, толико се повећавао и он.
- ИСАХАР: Можда и ја носим крст?
- ЛИЈА: Мудро од пијаног.
- РУВИМ: Сами сте носили крст?
- ЛИЈА: Да којим случајем ти имаш крст, сигурна сам да би га натоварио на моја леђа.
- ВЕНИЈАМИН: Да, све време сам. Али, речено ми је да Голгота није далеко.

- РУВИМ: Ви сте Исус. Јемчим за то! Одлазите!
- ВЕНИЈАМИН: Ви ме чак и терате?
- РУВИМ: Да. Не желим да задржавам точак времена и историје. И точак цивилизације. Данас треба да умрете и зашто онда то избегавате?
- ВЕНИЈАМИН: Па нисам сигуран да сам ја баш ја.
- РУВИМ: То више није проблем. Шта ћете имати од тога што ћете знати ко сте? Ништа. Можда ће то створити још и неке друге проблеме. Ви сте пошли да извршите свети чин. Сада нема одустајања.
- ВЕНИЈАМИН: Слушајте, биће велика грешка ако распну мене уместо правог човека, или да распну мене овако сумњичавог уместо мене малопређашњег, онаквог какав сам био пре него што сам вас срео. То би било страшно.
- РУВИМ: Ко зна да ли би се икад сазнало за грешку, уколико би се грешка догодила. У сваком случају, Исахар и ја који једини знамо шта је и како је, ћутаћемо, дакле, бићете потпуно безбедни, а уколико се укаже потреба и рехабилитовани.
- ЛИЈА: Е, ја ћу свима да причам!
- РУВИМ: На њу не обраћајте пажњу, она је само жена. Значи, све је у реду?
- ВЕНИЈАМИН: Не! Шта ви мислите, како ће да се осећа онај који треба да буде распет, онај прави, ако ја нисам прави?! Замислите: он долази на Голготу и види мене на своме месту, мене, погрешно распетог!
- РУВИМ: Не верујем да би се тај љутио.
- ВЕНИЈАМИН: Не! Он би се свакако побунио ако би једино својом смрћу могао да докаже да је баш он тај прави.
- РУВИМ: Е синко, онда си ти прави ако умреш пре правога.
- ИСАХАР: Одлично мајсторе! Диван софизам!
- ВЕНИЈАМИН: У том случају ја умирем погрешно, не знајући да сам прави!
- РУВИМ: Нико не зна да је прави све док не умре.
- ВЕНИЈАМИН: Али ако сам ја Исус, онда морам пре смрти да сазнам да ли сам прави или не. Ето, то је мој проблем.

РУВИМ: Чуј синко, не мораш ништа да знаш. Ако си Исус, васкрснућеш три дана по погребу и ствар је у реду. Ако Исус ниси – нећеш да васкрснеш, и опет је ствар у реду. Ја само то могу да ти кажем.

ВЕНИЈАМИН: Значи, да морам да умрем ако хоћу да сазнам ко сам?

РУВИМ: Изгледа да је то потребно.

Пауза.

ВЕНИЈАМИН: Па кад промислим мало боље, мене баш много и не интересује ко сам и шта сам. Могу и без тога.

ИСАХАР: Кукавице! Страх те је!

ВЕНИЈАМИН: Није ме страх, али не умире ми се тек тако, из пусте радозналости. Сада могу да тврдим, уколико то устреба, да нисам Исус.

РУВИМ: Како то?

ВЕНИЈАМИН: Тако лепо. Као што сам пре био Исус, сад више нисам.

РУВИМ: Видим твој јевтин трик! Прво си хтео, када си дошао и рекао да си Исус, да те обожавамо и да ти на сваки начин помогнемо, пошто си знао којим очима верници гледају Исуса. Мислио си: “Фасцинираћу их! Они ме неће проверавати! Имам крст!” Али, преварио си се, нисмо ни ми наивни!

ВЕНИЈАМИН: Ви ме нисте схватили. Ограничени сте! Само мислите о томе како бисте неком подвалили. Лопов не верује да на свету има поштених људи, каже стара пословица. Зар ви не разумете? Ако сам и хтео да будем жртвован, више нећу! То је моје право! Променио сам мишљење! Људи се мењају, и сходно томе мењају и мишљење.

ИСАХАР: Добро, нека буде тако; ово што си рекао прихватамо условно. Међутим, произилази да си нас лагао.

ВЕНИЈАМИН: Нисам вас слагао. Моја ствар је шта ћу у појединим ситуацијама да кажем. Све зависи од људи. Ја се дијалектички мењам. Сумњајући, стичем квалитет који пре нисам имао. А и ви исто тако. Ви, међутим, остајете робови свога мишљења. Треба се мењати! Ако ја сада одем да ме распну, то ће бити само још један доказ више о исправности мога става. Видим да сте збуњени. Ипак, разумећете већ. Одлазим.

Корац се удаљавају. Музички инјермецо.

ИСАХАР: Отишао је. Одneo је крст.
ЛИЈА: Сироти младић. Потпуно сте га слудели.
РУВИМ: Вратиће се! Он мора да се врати!
ИСАХАР: То није начин! Тако, из чиста мира узети крст и распети се! То је могао свако од нас да уради!
РУВИМ: Не може то свако! Синко, ово је доиста био Исус! Али променио се.

Корацi се приближавају.

ИСАХАР: Враћа се!
(Пауза)
Зашто си се вратио?
ВЕНИЈАМИН: Закаснио сам. Ко зна да ли су тамо. Шта сада да радим?
РУВИМ: Ипак иди! Чекају те! Није лепо да уопште не дођеш. Они те чекају, они никуда неће отићи, они све до своје смрти немају куда да оду. Све што они желе само је твоја смрт. Учини им то.
ВЕНИЈАМИН: Никада још нисам размишљао о крсту. Мени је, чини ми се, мало глупо то ношење крста.
РУВИМ: Немогућно! Крст ти је потребан. Има у ношењу неке симболике.
ВЕНИЈАМИН: (Нерасположено, љомало нервозно)
Кад човек нешто не разуме, онда измисли приватну симболику којом објашњава то што је ван његове способности схватања. Тако и ви! У свему налазите симболику, а никада је не објашњавате.
РУВИМ: Значи Венијамине, ти се повлачиш! Ниси дорастао светоме задатку!
ИСАХАР: Ти си хохштаплер! Варалица!
ЛИЈА: Видиш ли Венијамине како те вређају!
ВЕНИЈАМИН: Опраштам им. Не знају шта раде.
(Пауза)
Да ли има смисла да се сада распињем?
ИСАХАР: Сада или касније – свеједно је!
РУВИМ: Стално се питаш. Прави Исус никада није поставио то питање. Ни тренутка није сумњао!
ВЕНИЈАМИН: Ко зна! Можда је лупао главу више од мене.

- РУВИМ: Али он се није с крстом враћао. Он је свој крст носио до краја. А ти, видиш, вратио си се пре почетка.
- ВЕНИЈАМИН: Вратио сам се да поново размислим. Кажите ми шта бих постигао распињањем? Сви би рекли: пуца ми прслук за њега и његов крст.
- ИСАХАР: О, надобудни рационалисто! Понашаш се као да имаш словенску душу! А ти си Јеврејин! Упамти то!
- РУВИМ: Много размишљаш, Венијамине. То не ваља, никада нећеш моћи добро да делаш. Одлучи се, крајње је време.
- ВЕНИЈАМИН: Мора да постоји још неко решење!
- РУВИМ: Нема га.
- ВЕНИЈАМИН: Хоћу да знам зашто треба да умрем!
- ЛИЈА: *(Саркастично)*
Мораш да умреш, видиш ли да њих двојица вребају као лешинари. Учини им то, Венијамине, умри!
- РУВИМ: Зашто још да се оптерећујеш разлозима? Доста ти је што имаш крст.
- ВЕНИЈАМИН: Крст треба да буде резултат сазнања, а ја још ништа нисам сазнао. Не ставља се кров пре него што се кућа сазида. Хоћу подтекст! Хоћу да знам шта стоји иза крста!
- ИСАХАР: Неверни Томо! Тома је твоје име, а не Венијамин, а не Исус! Сујетан си, сујетнији од милион жена!
- ВЕНИЈАМИН: Хоћу разлоге!
- РУВИМ: Дакле, тражиш идеју. А зашто не помислиш да идеје нема? Зашто не помислиш да је твоје распињање, ето тако, догађај који мора да се догоди сам по себи, догађај коме не знамо узроке али веома добро знамо последице, јер их је свет већ једном доживео.
- ЛИЈА: Онда су се знали и узроци!
- ВЕНИЈАМИН: То би било демагошки. Срљај и не размишљај. Ја тако не могу!
- РУВИМ: Онда помисли да је твоја жртва потребна због народа!
- ВЕНИЈАМИН: Глупости! Ко је народ?! Шта је народ?! Није ни народ наиван!
- РУВИМ: Тужно! Никада ништа нећеш постићи. Остаћеш само мали, набеђени интелектуалац који се бави испразним, јаловим размишљањима.
- ВЕНИЈАМИН: Ох, пуца ми глава!

- РУВИМ: *(Пророчки њонесено)*
Иди, полази, чекају те! Треба да се жртвујеш за људе, за Исахара, Лију, мене и за себе, јер и ти си само слаб човек! Иди!
- ИСАХАР: Не плаши се Венијамине, тако мора да буде.
- ВЕНИЈАМИН: Не плашим се ја тога! Нисам ја фаталиста! Не верујем у морање и залудно жртвовање!
- ИСАХАР: Учитељу, он је слабић! Хајдемо!
- ВЕНИЈАМИН: Ти ово не разумеш. Рувим зна!
- РУВИМ: Да, ово Рувим зна. Дај ми крст, Венијамине!
- ИСАХАР: Зашто? Шта ће вама крст?
- РУВИМ: На Голготу ћу ићи ја!
- ЛИЈА: Камо среће да си тамо отишао пре двадесет година!
- ИСАХАР: Како ви?! Па ви то не можете, ви нисте Исус!
- РУВИМ: Није важно име, важан је чин! Онај ко буде распет – биће Исус!
- ИСАХАР: Али ви нисте млади, ви сте седи, стари! Ви то не можете да учините! Ако одете, то ће значити да негирате своје досадашње проповедање, ви нећете бити достојни успомене Рувима пророка! То ће бити најгнуснија лаж! И зар ће људи онда да верују у Бога, у непојамно? Не, не, мајсторе, ја то нећу дозволити! Никада!
- РУВИМ: Ти си још млад, Исахаре, ти још не разумеш све! Тебе интересују искључиво формални проблеми. Шта је име, шта су године према могућности вечитог откупа? Зар је важно ко је на крсту? Исус је онај ко буде распет, само он, његово дотадашње име није битно, име је променљиво. То је све време и Венијамин говорио, па смо га ми критиковали. Кажеш да сам стар, да сам сед, ти не видиш даље од спољних ствари; то што си споменуо само су обележја човека која ће на крсту бити невидљива. Тамо ће свет друго да гледа, тамо нико неће гледати моје одело или моју седу браду. Схвати то, Исахаре.
(Пауза)
Дај ми крст, Венијамине!
- ИСАХАР: Не, то не може, то се не сме!
- РУВИМ: Ја сам спреман, Венијамине!
- ИСАХАР: Да ли сте размислили?
- РУВИМ: Размишљај делом. Оно полаже исто толико права на мене колико и ја на њега.

ВЕНИЈАМИН: Схваташ ли, Исахаре?

ИСАХАР: Ја разумем вашу жељу, мајсторе, али ако вас распну, религија ће за мене бити прљава подвала. Идеја је добра и света само ако за њу гине прави, одређени човек. Зар због идеје уништити живот човека који не заслужује да његово тело буде само сурогат божанског тела? Да ли знате колико велику заблуду свесно чините?

ЛИЈА: Колико је тек велика моја заблуда! Мислила сам целог живота да је Рувим нормалан човек! А сад...

РУВИМ: Потребан је Исус. То је све!

ИСАХАР: Помислите мало на земаљске ствари. Ви имате безброј других дужности, много важнијих од сулуде смрти. Ви имате жену, имате децу и унучад, о њима треба водити рачуна.

РУВИМ: Уздам се у Божију милост.

ИСАХАР: Зар не видите да му ни Исус не верује? И њему ова жртва изгледа залудном.

РУВИМ: Постоји нешто што је важније од веровања или неверовања Божијој речи. Ја ћу умрети за идеју вечности, за идеју људског духа! Ти, Исахаре, размишљаш као сваки нормалан човек, али путеви воље господње недокучиви су ономе ко је навикао на живот. Схватићеш овај мој поступак када будеш у мојим годинама, Исахаре. И можда ћеш онда да поступиш као ја сада. Увек наиђе по неки Исус!

(Пауза)

Венијамине, дај ми крст, време је да пођем.

ВЕНИЈАМИН: Не! Крст је мој!

РУВИМ: Крст је наш! Крст је људски!

ВЕНИЈАМИН: Не могу да ти га дам, Рувиме. Навикао сам се на њега. Рекох ти да сам рођен са њим.

РУВИМ: Нема више одлагања!

ИСАХАР: Видите да Венијамин не може да скине крст са леђа. Прирастао је за њега као рука или нога. Ако бисте му ви узели крст, он би умро. Ви не смете да га убијете.

ВЕНИЈАМИН: Исахар има право.

РУВИМ: Ја сам одлучио да пођем; ако треба понећу на леђима и крст и Венијамина. Неће ме омести то што је Венијамин срастао с крстом.

ВЕНИЈАМИН: Немогуће би ти било да одеш, Рувиме! Одмах би био препознат као пророк, а не као Исус. Народ те је слушао данас када си прорекао да ће наићи Исус. Нико ти не би поверовао да си Исус, мислили би да желиш да им подвалиш. Они би и твоју смрт сматрали подвалом. То сигурно знаш, а знај да те ни мој крст не би примио на себе; ја сам само хтео да те искушам када сам ћутке прихватио твоју понуду да одеш и да ме замениш. Ти си то врло добро знао, па ипак си хтео да стекнеш неке привилегије, ја то, уосталом, и не знам. Видим да се, ипак, могу ослонити на тебе. То ми је веома драго, Рувиме! Увек ћу се сећати тебе и Исахара. Исахар је млад, емотиван, нема довољно искуства, али посао ради с љубављу и верује онолико колико ти не верујеш.

ИСАХАР: Зар ви, мајсторе, не верујете?

РУВИМ: Верујем, али другачије од тебе.

ИСАХАР: Зашто Венијамин каже да ви не верујете?

РУВИМ: Венијамин је рекао исто што и ја. Ми, пророци, не смемо да верујемо слепо. Ми морамо да верујемо у оно што нам омогућава да...

ВЕНИЈАМИН: Верујемо у човека!

ЛИЈА: И жену, јер без жене сте само нико и ништа. Ни Рувим не би постао пророк да није било мене која сам га увек храбрила.

РУВИМ: Доста жено, ти ово не разумеш!

ИСАХАР: Куда ћеш, Венијамине?

ВЕНИЈАМИН: Време је. Идем на Голготу.

Бајџ корака који одлазе. Музика.

ИСАХАР: *(Узбуђено)*

Мајсторе, он није отишао на Голготу! Пошао је супротним путем!

РУВИМ: Да, отишао је супротним путем. Стићи ће на време. Чекају га.

ЛИЈА: Хајде на вечеру, Рувиме, спремила сам јагњеће печење и црно вино...

Музика.

КРАЈ